

חוברת הדרכה למורה

לעבודה עם נוער טרנס ונוער מגוון מגדר

חוש"ן
התשפ"א - 2021

תוכן עניינים

2.....	דבר מנכ"לית חוש"ן.....
3.....	דבר נציגת הדירקטוריון.....
4.....	למה זה חשוב?.....
6.....	על מין ומגדר.....
7.....	מושגי מפתח.....
8.....	איך עושות את זה נכון?.....
11.....	כלים פשוטים ליישום במרחב הבית-ספרי.....
12.....	מערך הסברה על הקהילה הטרונסג'נדרית.....

דבר מנכ"לית חוש"ן

מורות ומורים יקרות ויקרים,

עוד קיץ עבר כהרף עין, והנה אנחנו ניצבות שוב בפתיחתה של שנת לימודים חדשה. השנתיים האחרונות לימדו אותנו אתגרים חדשים ומיוחדים- למידה מקוונת, שמירת מסגרת בתקופה של חוסר יציבות גדול, אתגרים חברתיים מחוץ למסגרת החינוכית ועוד ועוד. נדמה שנאלצתן להתמודד עם אתגרים שכמותם לא דמיינו. והשנה, אתן חוזרות (לפחות לבינתיים) לכותלי בית הספר, וצריכות להשלים פערים לתלמידות ולתלמידים, בהיבטים שונים ומגוונים.

אחד האתגרים הגדולים ביותר של מערכת החינוך היא כיצד לייצר לתלמידות ולתלמידים מרחב בטוח, שיאפשר להם ללמוד, אך גם להתפתח ולשגשג בכלל תחומי החיים. זהו מוסד בו בני ובנות נוער מבלים. ויש שעות רבות מיומם, ועליכם- המורים והמורות, מוטלת משימה אדירה- לשמור עליהם, להגן עליהם, לאפשר להם לפרוח. לא תמיד האתגרים עמם התלמידים והתלמידות מתמודדים יהיו גלויים לעין. לעיתים הם יבחרו שלא לשתף במסע שהם עוברים, אבל אנחנו פה כדי להזכיר- בכל כיתה לומדות ולומדים תלמידים להט"בים. בכל כיתה וכיתה בארץ לומדים ולומדות תלמידים על הקשת הטרונסג'נדרית ונערים. ויש מגוונים מגדר. יכול להיות שהם יבחרו לשתף, יכול להיות שלא, יכול להיות שהם בכלל לא ידעו להבין או להמשיג עד הסוף את התהליך אותו הם עוברים ועוברות.

אנחנו כאן עבורכם כדי לאפשר לכן ולכם את המרחב לשאול, להתחבט, להרהר בסוגיות האלה. אנחנו כאן כדי לתת לכם כלים להתמודד עם סוגיות של גיוון מגדרי שעשויות להתעורר בקרב התלמידות והתלמידים שלכם. אנחנו כאן כדי לחזק את ידיכן ולהגיד- אנחנו לא נולדות עם ידע, אבל זו אחריותנו לשאול את השאלות ברגישות ובכבוד ולעשות ככל שביכולתנו בכדי לרכוש את הידע הזה, כדי שכל התלמידות והתלמידים בארץ יהיו מוגנים וירגישו בטוחים בין כתלי בית הספר.

זכרו, לכל ילדה ונערה מגיעה הזכות לחיות בביטחון, לממש את מלוא הפוטנציאל שלה ולחיות באופן אותנטי, כן ואמיתי. האחריות ליצירת סביבה מכילה, מקבלת ותומכת ולשמירה על שלומם ורווחתם הפיזיים והנפשיים של כלל התלמידים והתלמידות, לרבות תלמידים. ויש טרנס ותלמידים. ויש מגוונים מגדר, מוטלת עליכן. מטרתה של חוברת זו להעניק לכן כלים לסייע לכן בעבודה עם נוער טרנס ונוער מגוון מגדר. אנו סומכות עליכן, וכאן עבורכן באמצעי ההתקשרות השונים כדי לסייע ולהכווין.

בברכת שנה של גיוון ואפשרויות בלתי מוגבלות,

עו"ס מור נהרי, מנכ"לית חו"שן

דבר נציגת הדירקטוריון

מורות ומורים יקרות,

כחברת דירקטוריון ואישה טרנסית בחוש"ן יש לי הכבוד לברך על הפרויקט החשוב והנהדר הזה לקראת פתיחת שנת הלימודים תשפ"ב. תלמידות ותלמידים על הקשת הטרנסית מתמודדות עם מורכבות, שמגיעה בעיקר מהחברה שבה אנו חיות. המפגש שלהם. עם מערכת החינוך יכול להיות מקסים ומחזק. יחד עם זאת בהרבה מן הפעמים המפגש מתגלה כמאתגר, פוגע ומוחק מצד המערכת והצוות החינוכי.

האתגרים שעמם התלמידות והתלמידים על הקשת הטרנסית מתמודדות הם רבים ומגוונים. לכן תפקידן של המורות והמורים הוא להיות במרכז העניינים ולוודא שהזכויות שלהם. ושהמקום הבטוח שלהם. לא נפגעות או מאוימות.

כמורה במערכת החינוך, אני מאמינה בתפקיד שלנו ורואה בו חובה לקידום החברה וחיזוק ערכיה; ערכים של סובלנות, הכלה וקבלה. כולי תקווה שהפרויקט המבורך הזה יקדם את חשיבות השיח אודות תלמידות ותלמידים על הקשת הטרנסית ואת השינוי המיוחל.

בברכה,

נטע גלנץ

חברת דירקטוריון חוש"ן

למה זה חשוב?

"כשמישהו בעל סמכות של מורה מתאר
עולם שאתה לא נמצאת בו, נוצר רגע משמעותי של חוסר איזון נפשי,
כאילו הסתכלת במראה ולא ראית כלום"
-אדריאן ריץ'-

בית הספר הוא מוסד מרכזי וחשוב בחייהם של התלמידים והתלמידות בישראל. זאת, הן לאור העובדה שהתלמידים והתלמידות מגיעים למוסד החינוכי יום-יום ושוהים בו שעות רבות והן בשל תפקידו של בית הספר בהקניית השכלה, כישורים חברתיים וכישורי חיים המכינים את התלמידים לחיים הבוגרים ומכוונים אותם לקחת חלק משמעותי ותורם בחברה. שנות הלימודים בבית-הספר הן שנים משמעותיות ביותר, במהלכן מתרחשים תהליכי גיבוש וביסוס הזהות של התלמידים והתלמידות, וביניהם גם תהליכי עיצוב וגיבוש הזהות המינית והזהות המגדרית. מרכזיותו של בית הספר בחייהם של התלמידים מדגישה את החשיבות שבהפיכתו למרחב בטוח המאפשר התפתחות וצמיחה אישית, לרבות בהיבטי מגדר ומיניות.

סביבה בית ספרית שאינה מקבלת ומכילה בהיבט המגדרי מביאה לדחיקתם של תלמידים ותלמידות טרנס ובעלי זהות מגדרית מגוונת לשולי החברה הבית-ספרית, ובהמשך אף לשולי החברה בכללותה. מסקרים שנערכו בקרב נוער להט"ב במערכת החינוך בארצות-הברית עולה כי בני ובנות נוער מגווני מגדר וטרנסג'נדרים חשופים לבריונות יותר מתלמידים אחרים, וכי רובם הגדול של התלמידים הללו חוו אלימות מילולית או פיזית בשל המגדר שלהם. גילויי האלימות הללו יכולים לבוא לידי ביטוי בהתנכלויות בכיתה ובהפסקות, בדרך חזרה הביתה מבית ספר וכמובן ברשתות החברתיות השונות. אי מניעת בריונות, התעלמות מאירועים טרנספובים והיעדר מרחב בטוח, עלולים להוביל להיעדרות ממושכת מהלימודים ואף לנשירה מבית-הספר, לצריכת סמים ואלכוהול ולתחושת לחץ (סטרס) נפשי שיכול להביא לכדי דיכאון ואף אובדנות. מצב זה פוגע באפשרות של צעירים טרנס ומגווני מגדר להמשיך ללימודים אקדמיים, להשתלב בשוק העבודה ולמצוא פרנסה ראויה. ללא תעודת בגרות מלאה ולימודים אקדמיים, היכולת להשפיע על השיח החברתי-ציבורי נפגעת ובפועל נמנעת מחברי הקהילה הטרנסג'נדרית האפשרות לקחת חלק בחיים הציבוריים ככל קבוצה אחרת באוכלוסיה.

לעומת זאת, יצירת סביבה בית ספרית תומכת ומקבלת בהיבטי גיוון מגדרי מיטיבה עם כלל התלמידים והתלמידות ומסייעת להם לממש את הפוטנציאל הגלום בהם. פעולות אלה, הן קריטיות במיוחד לנוער על הקשת הטרנסית, אך הן מיטיבות גם עם תלמידים שאינם משתייכים לקהילה זו, שכן הן מערערות את התפיסות הסטריאוטיפיות של מגדר ושל תפקידי מגדר, המציבות מגבלות ומייצרות היררכיה מגדרית. כך נוצר מרחב פתוח ומאפשר כלפי כל חלקי האוכלוסייה הנפגעים מהיררכיה זו. בתי ספר הפועלים ליצירת מרחב בטוח וחופשי מבריונות על רקע מגדרי פותחים אפיקי מחשבה רחבים יותר לתלמידיהם ומאפשרים להם להנות מהאפשרות להתנסות בדברים שמעניינים אותן מבלי לחוש לחץ חברתי מבוסס מגדר ולהתפתח בכיוונים חדשים.

חשוב לזכור כי אין תהליך גילוי אישי דומה למשנהו, בקצב השינוי ובביטויו. רגישותה של המורה בכיתה היא חשובה וקריטית לשם התאמת המערכת הבית-ספרית לצרכים השונים של התלמידים והתלמידות. במציאות בה לא כל תהליכי ההתאמה המגדרית פתוחים בפני נערות ונערים מתחת לגיל שמונה-עשרה, והמסגרת החינוכית אינה בנויה באופן המאפשר גיוון מגדרי (למשל, שירותים ממוגדרים בבית הספר, לינה בטיולים שנתיים וכדו'), על המורה מוטלת אחריות גדולה לגשר על הפער, לפגוש את הצרכים הייחודיים של התלמידים והתלמידות ולמצוא פתרונות שייטיבו עמם ויאפשרו להם להרגיש בטוחים ללמוד ולהתפתח.

על מין ומגדר

הגדרות בסיסיות

אחת ההנחות המוטעות בחברה היא שהמגדר אליו אנחנו משוייכות.ים בלידה (גבר/אישה) תמיד נמצא בהלימה עם המין (זכר/נקבה) בו נולדנו. כדי להבין זאת, עלינו תחילה לעשות הפרדה בין זהות מגדרית, התנהגות מגדרית וזהות מינית.

בחברה בה אנו חיים יש קשר אוטומטי בין מין (זכר/נקבה), מגדר (גבר/אישה) ונטייה מינית. אך למעשה שלושת המונחים הללו אינם חייבים להמצא בהלימה. מין הוא סיוג ביולוגי שמכנס מספר תכונות גופניות להגדרה- זכר או נקבה. מגדר הוא מונח פסיכולוגי-חברתי שמתאר השתייכות אישית לקטגוריה חברתית - גבר או אישה. נטייה מינית היא השאלה למי אני נמשך. ת או במי אני מתאהב.ת. ההגדרות המגדריות של כל אחד ואחת מאיתנו עשויות להיות בינאריות (כלומר, או גבר או אישה) ועשויות גם להיות א-בינאריות, כלומר, לא רק או גבר או אישה, אלא גם על רצף שנמצא בין ההגדרות הללו. פירוט על כך נמצא בהמשך הפרק, תחת ההגדרה למונח א-בינאריות. בחוברת זו ננסה לפענח את המונחים הללו ונעמיק בקשרים האפשריים ביניהם.

בעמוד הבא מובאים מספר מושגי מפתח שמטרתם לעשות סדר ולייצר שפה אחידה. ניתן להדפיס את העמוד בשלמותו ולתלות במשרדכן או בכל מקום שיהיה נגיש לשימושכן בעת הצורך.

מושגי מפתח

מין- הגדרה ביולוגית המתארת צירוף של שלושה מרכיבים: 1. איברי המין- החיצוניים והפנימיים 2. הורמונים- שאחראים למאפייני המין המשניים, שהם השינויים שקורים בגוף במהלך גיל ההתבגרות 3. כרומוזומי מין. לרוב ישנה התאמה בין שלושת המאפיינים הללו שמגדירה לנו מין "זכר" ומין "נקבה". אך ישנם בני אדם אצלם שלושת המרכיבים הללו אינם תואמים, אלו הם אנשים שמינם המיולוגי הוא "אינטרסקס". אם פעם החברה הכירה בכך שיש רק שתי אפשרויות למין ביולוגי, קיומם של אנשים אינטרסקס מראה לנו שמין ביולוגי הוא מורכב יותר ומכיל מגוון צורות אפשריות.

זהות מגדרית- האופן שבו אדם מזהה את עצמו. ביחס לתבניות המגדריות של התרבות שלו.ה- המגדר שבו כל אחד.ת. מזדהה.

תפקידי מגדר- התפיסות החברתיות כלפי כל אחד מהמגדרים - ציפיות, התנהגות, רגשות וכן הלאה. מרכיב זה הוא תלוי זמן ותרבות.

זהות מינית ומשיכותית- מונח המתאר משיכה מינית או רומנטית של אדם למגדר או מגדרים מסוימים. למשל: הומו, לסבית, ביסקסואל, הטרוסקסואל ועוד.

סיסג'נדר- מי שזהות המגדר שלו.ה תואמת את המגדר ששוין לו.ה בלידה לפי מינו.ה הביולוגי. אדם שאינו טרנסג'נדר. **טרנסג'נדר-** מי שזהות המגדר שלו.ה לא תואמת את המגדר ששוין לו.ה בלידה לפי מינו.ה הביולוגי. (התערבות רפואית ו/או כירורגית אינה מדד להגדרה זו, שכן מדובר בהגדרה עצמית של אדם).

א-בינארי.ת- מונח מטריה המאגד בתוכו שלל זהויות מגדר שאינן נכללות בדיכוטומיה המגדרית, כלומר מי שזהות המגדר שלו.ה איננה "אישה" או "גבר". אנשים א-בינאריים יכולים להיות חסרי מגדר, להיות שייכים לשני המגדרים בו זמנית או להרגיש תחושות שייכות מגדריות משתנות (לפעמים גבר ולפעמים אישה).

התאמה מגדרית- תהליך שמטרתו לאפשר לאנשים טרנס לבטא את זהותם המגדרית. תהליך ההתאמה יכול להיות חברתי, רפואי, או גם וגם. בפן החברתי: שינוי שם, כינוי, שינוי לשון פניה, שינוי תסרוקת, בגדים ועוד. בפן הרפואי: עשוי לכלול מרכיבים כמו טיפול הורמונלי ו/או ניתוחים להתאמה מגדרית. ההחלטה באילו צעדים לנקוט היא אישית וסובייקטיבית. אין לשאול אדם טרנס* על ההליכים שעבר או בחר לעבור, זהו עניין פרטי ואישי ויש לכבד זאת. שימו לב- טעות נפוצה היא שימוש במונח "שינוי מין". יש להקפיד על שימוש במונח התקני - "התאמה מגדרית".

נון-קונפורמיות מגדרית- מצב בו אדם נוטה באופן מובחן, עקבי ומתחזק להתנהגות מגוונת מגדרית.

דיספוריה מגדרית- המצוקה המשמעותית שנובעת מאי התאמה בין המגדר של אדם לבין המגדר שיוחס בלידה לפי המין הביולוגי. אישור ותמיכה של הסביבה הקרובה במגדר של אדם, יכולים להקל באופן משמעותי על תחושת הדיספוריה. לעומת זאת, דחייה או דרישה להסתיר את הזהות המגדרית עשויה להגביר את הדיספוריה ובמקרים רבים יכולה להוביל למצב נפשי קשה ואף לדיכאון ואובדנות.

טרנספוביה- פחד, שנאה, אלימות, אפליה ולעיתים קרובות הטרדות כלפי הקהילה הטרנסית.

איך עושות את זה נכון?

שיקולים בעבודה עם נוער טרנס ונוער מגוון מגדר

כל תלמיד ותלמידה הם ייחודיים וכך גם מסע גיבוש הזהות המגדרית שלהם. מתוך כך עולה השאלה, כיצד ניתן ללוות את התלמידים ולתמוך בהם בתהליכי גיבוש זהותם המגדרית וההתאמה המגדרית? ראשית, יש להשתחרר מהתפיסה לפיה יש דרך אחת נכונה להעניק מעטפת תמיכה לילד או ילדה הנמצאים בראשיתו של תהליך התאמה מגדרית. מאפיינים כמו: גיל, מבנה אישיות ומצב רגשי, מידת התמיכה משפחתית, הזמן בשנת הלימודים והמבנה החברתי של בית הספר, יכולים להשפיע מאוד על קצב ההתאמה והיציאה מהארון. ככלל, יש לבנות תוכנית ליווי נכונה ומותאמת אישית, עם נכונות לבצע בה שינויים במהלך הדרך, תוך הקפדה על תקשורת עם התלמיד. תוכנית מוכתבת מראש הכוללת התמודדות עם אפשרויות וחוויות שונות, שאולי יצופו במהלך התהליך, יכולה לעזור מאוד ביצירת חוויה טובה ובטוחה עבור התלמיד. בפסקאות הבאות נציע מספר שיקולים שיש לקחת בחשבון בבניית תוכנית מעטפת ליווי תלמיד.ה בתהליך התאמה המגדרית.

שיתוף ותזמון

תלמידה או תלמיד העוברים תהליך התאמה מגדרית בזמן בית הספר מבקשים לבטא את האני הפנימי שלהם בצורה העמוקה ביותר. במודל האידיאלי, צוות בית הספר, התלמידה וההורים מתכננים יחד את שיתוף התהליך עם קהילת בית הספר כדי לאפשר לתלמיד יציאה מהארון שתתאים לצונות שלה ולתהליך שהיא עוברת. תכנון כזה, לא אמור ואסור שישמש עילה לעיכוב תהליך ההתאמה אצל התלמיד, שכן רווחת התלמידה נמצאת בעדיפות עליונה. תזמון היציאה מהארון, בחירת קהל היעד או הדרגתיות התהליך יכולה להעניק לתלמיד.ה חווית ביטחון ושליטה על השינוי שהוא עובר.ת.

בנוסף, יצירת סביבה בית ספרית המקבלת גיוון מגדרי יכולה לסייע לתלמיד.ה באופן משמעותי. שילוב תכנים המעודדים פתיחות מגדרית וקבלה בתוכנית הלימודים השנתית הוא חשוב מאין כמותו, להכנת קהילת בית-הספר לשינוי שהתלמיד.ה עומד.ת לעבור, ובכלל. מן הראוי שתוכנית כזו תכלול סדנאות לצוות החינוכי ולתלמידים. במקרים בהם אין תמיכה משפחתית, בית הספר יכול להוות הגורם החינוכי והתומך גם מול המשפחה ולא רק מול החברים לספסל הלימודים. על הצוות החינוכי לפנות להורים ברגישות ובתיאום עם התלמיד.

גיל וכיתה

לשני גורמים אלו יש משמעות בבחירת הכלים החינוכיים שעל המורה לנצל על מנת להוביל את הכיתה של התלמיד.ה לקבלה. תלמידים הבוחרים לעבור התאמה מגדרית יכולים להגיע מקשת רחבה של גילאים ואין להשתמש בגיל או

במצב בכיתה כדי למנוע או לדחות את השינוי המגדרי. חבריהן וחברותיהן לספסל הלימודים יכולות להיחשף לנושא בליווי מורה או יועצת בהתאם לרמתם. תלמידים בבית-ספר יסודי מגלים לרוב גמישות מחשבתית ויכולת הכלה של תהליך מורכב כזה. מפגשים חינוכיים יזומים מהווים כלי חשוב לתמיכה בתלמיד.ה שבחר.ה לעבור התאמה מגדרית.

חשיפה ופרטיות

הרצון של התלמיד.ה לפרטיות הוא שיקול חשוב נוסף שיש לקחת בחשבון בעת חשיבה על תכנית ליווי. אם תהליך ההתאמה קורה בבית הספר בו התלמיד.ה מוכר.ת במגדר שהוקצה לו.ה בלידה, יהיה מורכב לשמור את השינוי בסוד או בחשיפה נמוכה בפני קהילת בית-הספר. לעיתים, מעבר בין מוסדות לימודים (בעקבות עליה לחטיבת ביניים או שינוי אזור רישום) מאפשרים שמירה טובה יותר על פרטיות התהליך. כמובן שלבית-הספר תפקיד חשוב בהגנה על פרטיות התלמידים בכל מקרה, בצורה הטובה ביותר ובהתאם לתנאים.

גם אם התהליך כרוך בשינויים נראים לעין, צריך לזכור שזהו תהליך פרטי. אין לתלמידים האחרים, להוריהם או לקהילת בית הספר הזכות לדרוש מידע עליו. השכיחות של הטרדות ומקרי הבריונות שתלמידים טרנסג'נדרים חווים מביאה לכך שגם מידע בסיסי (כמו מגדר שהוקצה בלידה, מין ביולוגי, שם קודם וכו') יכול להוות בסיס לפגיעה מילולית ופיזית בתלמיד.ה. המורות ואנשי החינוך המלווים את התהליך מוכרחים לשמור על חיסיון התלמיד.ה ולהיות זהירים מאוד בשיתוף המידע כדי למנוע פגיעה.

מידת החשיפה נתונה לבחירת התלמיד.ה. יש תלמידים ומשפחות שבחרים לשתף את החברים הקרובים או את קהילת בית הספר בתהליך ויש לספק להם פלטפורמה לעשות כן. קיימות מגוון אפשרויות לשיתוף ביניהן, הצגת הנושא לכיתה בשיעור חינוך או בשיתוף מעגל חברים קרוב. על צוות החינוך בבית הספר להוות מעטפת תומכת לבחירות התלמיד, על אחת כמה וכמה במקרים בהם לתלמיד.ה אין תמיכה משפחתית.

תהליכי שינוי עם ביטוי חיצוני יכולים להיות מבלבלים עבור תלמידים אחרים בכיתה. הנכחה של הבלבול והצבת גבולות ברורים מאפשרים מרחב בטוח עבור שני הצדדים. לא כל התלמידים רוצים להיות במרכז תשומת הלב, כך שהשיח בנושא מצריך איזון בין חינוך רחב לגיוון מגדרי לבין שמירה על הפרטיות של התלמיד. יש לשים לב ששיעורים על להט"ב וגיוון מגדרי לא יכללו התייחסות ישירה לתלמיד.ה, אלא אם כן התלמיד.ה מבקשת זאת.

בתהליך התכנון יש לקחת בחשבון תגובה טרנספובית רחבה יותר, שכן בתי-הספר צריכים לשמש מודל חברתי המעודד פתיחות מגדרית ונלחם בלהט"בופוביה וטרנספוביה. הדרך להתמודדות עם השנאה היא במיגור הבורות שמולידה אותה לצד הקפדה על תגובה נחרצת נגד בריונות. הסברה רחבה לקהילת ההורים של בית הספר או לשותפיי העשייה יכולה למנוע מראש תגובות טרנספוביות העלולות להגיע לתלמיד.ה. חוסר נוחות של גורמים בקהילה (ולפעמים של המורה עצמה) מהשינויים אינו מוריד מהצורך של התלמיד בתמיכה ותחושת ביטחון. גם אם מופעל לחץ חיצוני על בית הספר, רווחת התלמיד.ה צריכה לעמוד בראש מעייניו.

אם ההתאמה הפיזית אינה כוללת שינויים פיזיולוגיים נראים לעין או שהמעבר כולל שינוי מקום לימודים כדי לשמור על ההתאמה בפרופיל נמוך, יש לאפשר לתלמיד להשמור על המעבר חסוי ככל האפשר, ובהתאם לבחירתו. הרוב הבחירה לשמור על סודיות התהליך מטרתה הימנעות מתיוג של התלמיד הטרגי. כאשר התיוג אינו משתלט על חיי התלמיד. בבית הספר, נפתח בפניו. מרחב להשתלב בחיים הבית-ספריים בתחומים אחרים ולפרוח בתוך השינוי. חשוב לזכור, כבר בשלב התכנון, כי קיימת אפשרות שמידע על השינוי יזלוג החוצה (באמצעות המדיה החברתית או מכרים מהעבר) וכי בית-הספר, המשפחה והתלמידה יצטרכו להתמודד עם החשיפה.

לסיכום, **בניה מדוקדקת של תכנית ליווי לתהליך השינוי בבית הספר עם התלמידה, המשפחה והצוות החינוכי יכולה להביא לתלמיד רווחה גדולה וליצירת מרחב בטוח בבית הספר בזמן השינוי.**

כלים פשוטים ליישום במרחב הבית-ספרי

בית הספר הוא המקום בו התלמידים וות שלנו ירצו לחקור רעיונות חדשים ויגלו כישורים חדשים בעצמם. כאנשי חינוך, עלינו לספק מרחב מלא באפשרויות להתפתחות אישית עבור התלמידים והתלמידות שלנו, ללא קשר למגדר שלהם. לפי סקר אקלים של מכון מגנוס למחקר, נוער להט"ב חווה פי 5 יותר הערות מיניות ופוגעניות בסביבת ביה"ס. ההשפעות של סביבה שלילית בביה"ס הן מורכבות, קשות וארוכות טווח מבחינה נפשית. בריונות מגדרית משפיעה לא רק על נוער להט"ב אלא על כלל הנוער בביה"ס. בנוסף, יצירת סביבה בית ספרית מכילה ומגוונת יכולה להעצים את כלל התלמידים והתלמידות. לכן, שיח הכולל מסרים חיוביים על זהות מגדרית בביה"ס יכול להפחית שיפוטיות בקרב תלמידים ויכול להשפיע על דעותיהם. לגבי הבדלי דת, גזע, אתניות, מין ומעמד-באופן כללי.

מה אנחנו יכולות לעשות כדי לייצר מרחב בטוח יותר עבור נוער טרנס בביה"ס?

1. תמכו בתהליך האישי של התלמידה - גלו רגישות וקשב עבור הבחירה האישית של התלמידה, כבדו אותם. ונסו לתמוך לאורך הדרך, גם אם אין לכם מספיק ידע.
2. הקפידו להשתמש בלשון הפנייה המבוקשת ע"י התלמידה. אם ישנה חוסר בהירות, שאלו "מה לשון הפנייה?".
3. התאמת מסמכים - פעמים רבות השם והמין במסמכים הפורמליים של בית-הספר אינם תואמים לאלו שהתלמיד או התלמידה משתמשים בהם. חשוב מאוד לנסות ולהתאים את מסמכי ביה"ס לתלמידה ככל האפשר או למצוא דרכים בהן המידע הפומבי יותאם להגדרה העצמית של התלמידה והמידע הפרטי יישאר חסוי.
4. הקפידו על מדיניות לא מפלה בביה"ס. למשל, בזמן טיולים שנתיים, בעת הפרדה מגדרית בשיעורי הספורט, במסגרת שיעורי מיניות ומגדר - כבדו את זכות הבחירה האישית של התלמידה ושאלו באיזה קבוצה ירגישו יותר בנוח.
5. הביעו דעה חיובית בשיח על הקהילה הגאה.
6. תלו דגל גאווה בביה"ס, פזרו מדבקות "מרחב בטוח" על דלתות חדרי המורות, פרסמו מידע על מענים הקיימים בקהילה הגאה - תמיכה פסיכו-סוציאלית, תמיכה חברתית, ליווי בהליכי התאמה מגדרית ועוד.
7. במידת הצורך, חברו את התלמידה וההורים לארגונים המתמחים בליווי וטיפול בבני נוער להט"בים כמו למשל "מעברים לקהילה הטרנסית", "פרויקט גילה", עו"ס להט"ב הנמצאת ברשות המקומית ועוד. רשימה מלאה ניתן למצוא [באתר "חושן"](#).
8. הנכיחו שיח על זהות מגדרית מגוונת במפגשים העוסקים במיניות וזוגיות בכיתות.